

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ સ્થિત ગુજરાત હાઈકોર્ટ સમક્ષ
આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૫૪/૨૦૦૮

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ એસ.વી. પિંટો

=====

અહેવાલ કરવાની મંજૂરી	હા	ના

=====

ગુજરાત રાજ્ય

વિરુદ્ધ

ભરતકુમાર લાલદાસ સાધુ અને અન્ય એક

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં.૧ વતી શ્રી તૃપેશ કથિરિયા, એ.પી.પી.

સામાવાળા(ઓ)/ પ્રતિવાદી(ઓ) નં.૧ વતી શ્રી મેહુલ શરદ શાહ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ એસ.વી. પિંટો

તા. ૨૫/૧૧/૨૦૨૫

મૌખિક ચુકાદો

૧] આ અપીલ અપીલકર્તા – રાજ્ય દ્વારા ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૮(૧)(૩) હેઠળ સ્પેશિયલ જજ (એસીબી), મહેસાણા (ત્યારબાદ 'વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) દ્વારા સ્પેશિયલ (એસીબી) કેસ નં. ૬ ઓફ ૨૦૦૬ માં ૧૦-૦૯-૨૦૦૭ ના રોજ પસાર કરાયેલા નિર્દોષ મુક્તિના ચુકાદા અને આદેશ સામે દાખલ કરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ આરોપીઓને ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ (ત્યારબાદ "પીસી એક્ટ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ની કલમ ૭, ૧૩(૧)(ડી) અને ૧૩(૨) હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓમાંથી નિર્દોષ મુક્ત કર્યા છે.

૧.૧] સુવિધા, સ્પષ્ટતા અને સંક્ષિપ્તતા માટે આરોપીઓને ત્યારબાદ 'આરોપી' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, જે રીતે તેઓ મૂળ કેસમાં હતા.

૨] કેસના રેકૉર્ડમાંથી ઉદ્ભવતા સંક્ષિપ્ત તથ્યો નીચે મુજબ છે:

૨.૧] ૧૮-૦૧-૨૦૦૬ ના રોજ, આરોપીઓ લગ્નાજ પોલીસ સ્ટેશનમાં બિનહથિયારધારી હેડ કોન્સ્ટેબલ તરીકે ફરજ બજાવતા હતા અને તેઓ જાહેર સેવક હતા. ૧૪-૦૧-૨૦૦૬ ના રોજ, તાલુકો અને જિલ્લો મહેસાણાના ગામ અંબલિયાસનના નાગિનભાઈ સોમાભાઈ વાઘરી વિરુદ્ધ પ્રોહિબિશન એક્ટ હેઠળ કેસ નોંધવામાં આવ્યો હતો અને ભવાનજી ભીખાજી ઠાકોર ફરિયાદી અશોકકુમાર કાંતિલાલ પટેલના ઘરે આવ્યા હતા અને તેમને જણાવ્યું હતું કે નાગિનભાઈ સોમાભાઈ વાઘરીની ધરપકડ કરવામાં આવી છે અને દહ્યાભાઈ નામના એક પોલીસકર્મી દ્વારા તેમને મંડાલી આઉટપોસ્ટ પર લઈ જવામાં આવ્યા છે.

ફરિયાદી અશોકકુમાર કાંતિલાલ પટેલ મંડાલી આઉટપોસ્ટ પર ગયા અને આરોપી નં.૧ ને મળીને નાગિનભાઈ સોમાભાઈ વાઘરીને જામીન પર મુક્ત કરવા વિનંતી કરી પરંતુ આરોપીએ ૬૦૦૦ રૂપિયાની ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી કરી. સોદાબાજી પછી, રકમ ૫૦૦૦ રૂપિયા નક્કી કરવામાં આવી હતી અને ફરિયાદી અશોકકુમાર કાંતિલાલ પટેલ તેમના ગામ અંબલિયાસન પાછા ગયા અને જવતાજી ગાભાજી ઠાકોર પાસેથી ૩૦૦૦ રૂપિયા ઉછીના લીધા અને રાત્રે ૯ વાગ્યાની આસપાસ મંડાલી આઉટપોસ્ટ પર આવ્યા અને આરોપી નં.૧ ને ૩૦૦૦ રૂપિયાની રકમ આપી અને બાકીની ૨૦૦૦ રૂપિયાની રકમ ૧૮-૦૧-૨૦૦૬ ના રોજ ચૂકવવાનું વચન આપ્યું હતું. ફરિયાદી ગેરકાયદેસર લાંચની રકમ ચૂકવવા માંગતા ન હતા અને એસીબી પોલીસ સ્ટેશન, મહેસાણા ગયા અને ફરિયાદીની ફરિયાદ નોંધવામાં આવી.

૨.૨] છટકું ગોઠવનાર અધિકારીએ પંચસાક્ષીઓને બોલાવ્યા અને ફરિયાદી અશોકકુમાર કાંતિલાલ પટેલે ૧૦૦ રૂપિયાની કિંમતની વીસ ચલણી નોટો આપી અને પોલીસ કોન્સ્ટેબલ ધુળાભાઈ પ્રજાપતિએ ફરિયાદી અને પંચસાક્ષીઓને ફિનોલ્ફ્થલીન પાવડર અને સોડિયમ કાર્બોનેટની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવી અને ફરિયાદી અને પંચસાક્ષીઓની હાજરીમાં ફિનોલ્ફ્થલીન પાવડર અને સોડિયમ કાર્બોનેટનું નિદર્શન કરવામાં આવ્યું. તમામ ચલણી નોટો પર એન્ટ્રાસીન પાવડર લગાડવામાં આવ્યો હતો અને પોલીસ કોન્સ્ટેબલે ચલણી નોટો વાળીને ફરિયાદીના શર્ટના ડાબા ખિસ્સામાં મૂકી હતી. જરૂરી સૂચનાઓ આપવામાં આવી હતી અને પંચનામું ભાગ-૧ તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદી, પંચસાક્ષીઓ

અને રેડિંગ પાર્ટીના સભ્યો ખાનગી ટાટા સુમો વાહન રજિસ્ટ્રેશન નં. GJ-૨ R-૧૪૧૫ માં નીકળ્યા અને રાધનપુર કોસ રોડ્સ, મોટેરા કોસ રોડ્સ, પાલાવાસનાથી અમદાવાદ હાઈવે થઈને નિર્મા ફેક્ટરી પાસે આવ્યા અને વાહન રોક્યું. ફરિયાદી અને પંચ નં.૧ વાહનમાંથી નીચે ઉતર્યા અને નિર્મા પોલીસ ચોકી પર આવ્યા અને પોલીસ ચોકીમાં પ્રવેશ્યા અને રેડિંગ પાર્ટીના અન્ય સભ્યો આસપાસ વિખરાયેલા ઊભા રહ્યા. આરોપી નં.૨ પોલીસ ચોકીમાં ખુરશીમાં બેઠો હતો અને આરોપી નં.૧ પણ આવ્યો અને ફરિયાદી અને પંચસાક્ષી ઓફિસમાં ગયા અને આરોપી નં.૧ સાથે વાતચીત કરી. ફરિયાદીએ આરોપી નં.૧ ને કહ્યું કે તે ૨૦૦૦ રૂપિયા લાવ્યો છે અને આરોપી નં.૧ એ ફરિયાદીને કહ્યું કે આરોપી નં.૨ તેના મોટરસાયકલ સાથે બહાર ઉભો છે અને તેને રકમ આપી દે. તેઓ આરોપી નં.૨ પાસે ગયા અને આરોપી નં.૨ ને રકમ આપી, જેણે તેને તેના જમણા હાથથી સ્વીકારી અને તેના ટી-શર્ટના ડાબા ખિસ્સામાં મૂકી. આરોપી નં.૨ એ મોટરસાયકલ શરૂ કરી અને અન્ય વ્યક્તિ, જે તેની સાથે હાજર હતી, તે તેની પાછળ બેઠો અને તેઓ નીકળી ગયા. ફરિયાદીએ પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત આપ્યો અને રેડિંગ પાર્ટીના સભ્યોને જાણ કરી કે આરોપી ચલણી નોટો સાથે જઈ રહ્યો છે અને તેઓએ તેનો પીછો કર્યો અને આરોપી નં.૨ ને રંગેહાથ પકડ્યો. પંચનામું ભાગ-૨ તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું અને આરોપી નં.૨ પાસેથી દૂષિત ચલણી નોટો મળી આવી હતી. મહેસાણા એસીબી પોલીસ સ્ટેશનમાં પીસી એક્ટની કલમ ૭, ૧૨, ૧૩(૧)(ડી), ૧,૨,૩ અને ૧૩(૨) હેઠળ સી.આર. નં. ૧ ઓફ ૨૦૦૬ નોંધવામાં આવ્યો હતો.

૨.૩] તપાસ અધિકારીએ સંબંધિત સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા અને જરૂરી દસ્તાવેજો જમ કર્યા અને તપાસ પૂર્ણ થયા પછી, વિદ્વાન સેશન કોર્ટ, મહેસાણા સમક્ષ ચાર્જ-શીટ દાખલ કરવામાં આવી અને કેસ સ્પેશિયલ (એસીબી) કેસ નં. ૬ ઓફ ૨૦૦૬ તરીકે નોંધાયો.

૨.૪] આરોપીને યોગ્ય રીતે સમન્સ આપવામાં આવ્યા હતા અને આરોપી વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ હાજર થયા હતા, અને તે ચકાસવામાં આવ્યું હતું કે શું સંહિતાની કલમ ૨૦૭ ની જોગવાઈઓ મુજબ તમામ જરૂરી કાગળોની નકલો આરોપીને આપવામાં આવી હતી. આરોપી વિરુદ્ધ એક્ટિઝબિટ ૧૫ પર ચાર્જ ઘડવામાં આવ્યો હતો અને આરોપીના નિવેદનો અનુક્રમે એક્ટિઝબિટ ૧૬ અને એક્ટિઝબિટ ૧૭ પર નોંધવામાં આવ્યા હતા, જેમાં આરોપીએ ચાર્જની તમામ સામગ્રીનો ઇનકાર કર્યો હતો અને ફરિયાદપક્ષના તમામ પુરાવા રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવ્યા હતા.

૨.૫] ફરિયાદપક્ષે આરોપી વિરુદ્ધ ચાર્જ સાબિત કરવા માટે ચાર મૌખિક અને તેર દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કર્યા અને વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટરે એક્ટિઝબિટ ૩૬ પર ક્લોઝિંગ પર્સિસ દાખલ કર્યા પછી, ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીના વધુ નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા, જેમાં આરોપીએ રેકૉર્ડ પરના ફરિયાદપક્ષના તમામ પુરાવાઓનો ઇનકાર કર્યો. આરોપીએ સાક્ષી બોક્સમાં આવવાની ના પાડી. આરોપીએ તેમની તરફથી એક સાક્ષીની તપાસ કરી અને જણાવ્યું કે તેમની વિરુદ્ધ ખોટો કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો છે.

૨.૬] વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર અને આરોપીના વિદ્વાન વકીલની દલીલો સાંભળ્યા પછી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે વિવાદાસ્પદ ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા બંને આરોપીઓને તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાંથી નિર્દોષ મુક્ત કર્યા.

૩] નિર્દોષ મુક્તિના ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને, અપીલકર્તા- રાજ્યએ હાલની અપીલ દાખલ કરી છે, મુખ્યત્વે એવું જણાવતા કે, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ નિર્દોષ મુક્તિનો ચુકાદો અને આદેશ કાયદાના રેકૉર્ડ પરના પુરાવા અને ન્યાયના સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ છે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે કેસના તથ્યો દ્વારા વ્યાજબી ન ઠેરવી શકાય તેવા અનુમાન અને કાયદા દ્વારા પરવાનગી ન હોય તેવી ધારણાઓના આધારે વિવાદાસ્પદ ચુકાદો પસાર કર્યો છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે જોવું જોઈતું હતું કે પ્રતિવાદીઓને ગુના સાથે જોડતા પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ પુરાવાઓ છે અને કેસના રેકૉર્ડ પરના મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓની કદર કર્યા વિના સીધા એ નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા છે કે ફરિયાદપક્ષ કેસને વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે. ફરિયાદી અશોકકુમાર કાંતિલાલ પટેલે ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી, પરંતુ પંચ નં. ૧ જિતેન્દ્રભાઈ કાંતિલાલ જાનીના પુરાવા જેટલો સંબંધ છે, તેમણે ફરિયાદપક્ષના કેસને સંપૂર્ણ સમર્થન આપ્યું છે અને તેમને અવિશ્વાસ કરવાનું કોઈ કારણ નથી. આરોપી નં. ૨ ના કબજામાંથી જપ્ત કરાયેલી ચલણી નોટો પંચનામામાં ઉદ્ધેખિત ચલણી નોટોના નંબરો સાથે મેળ ખાતી હતી અને

વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે એ નિષ્કર્ષમાં ભૂલ કરી છે કે ફરિયાદપક્ષે ભવાનભાઈની તપાસ કરી નથી, જે માંગણી સમયે હાજર હતા. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે એ નિષ્કર્ષમાં ભૂલ કરી છે કે ફરિયાદપક્ષે જવતાજી ગાભાજી ઠાકોર, જેની પાસેથી ફરિયાદીએ ૩૦૦૦ રૂપિયા ઉછીના લીધા હતા, નાગિનભાઈ સોમાભાઈ વાઘરી, જેને જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવનાર હતા, ની ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સાક્ષી તરીકે તપાસ કરવામાં આવી નથી. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે એ ધ્યાનમાં લીધું નથી કે દૂષિત ચલણી નોટો પ્રતિવાદી નં. ૨ પાસેથી મળી આવી હતી અને તે સ્ફટિક સ્પષ્ટ છે કે બંને પ્રતિવાદીઓએ, એકબીજા સાથેના કાવતરામાં, ગુનો કર્યો છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણો અયોગ્ય, વિકૃત અને કાયદામાં ખરાબ છે અને વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે પ્રતિવાદીઓને નિર્દોષ મુક્ત કરવામાં ભૂલ કરી છે અને તેથી અપીલકર્તાની અપીલ મંજૂર થવી જોઈએ.

૪] અપીલકર્તા- રાજ્ય માટે વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર મિ. આદિત્ય જાડેજા અને પ્રતિવાદીઓ- આરોપીઓ માટે વિદ્વાન વકીલ મિ. મેહુલ શરદ શાહને સાંભળ્યા.

૫] અપીલકર્તા માટે વિદ્વાન એપીપી મિ. આદિત્ય જાડેજા આ કોર્ટને ફરિયાદપક્ષના સમગ્ર પુરાવાઓમાંથી લઈ ગયા છે અને રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદી અશોકકુમાર કાંતિલાલ પટેલે ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી

પરંતુ તે કાયદાના સ્થાપિત સિદ્ધાંતો છે કે પ્રતિકૂળ સાક્ષીના પુરાવાઓ પર એટલી હદ સુધી આધાર રાખી શકાય છે કે સાક્ષી ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપે છે. માંગણીની હકીકત પંચસાક્ષીના પુરાવામાં સાબિત થાય છે અને ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસર અને તપાસ અધિકારીએ જણાવ્યું છે કે દૂષિત ચલણી નોટો પ્રતિવાદી નં. ૨ ના કબજામાંથી મળી આવી હતી અને બંને આરોપીઓએ એકબીજા સાથે મિલીભગત કરીને ગુનો કર્યો છે, જે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા વાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે. દૂષિત ચલણી નોટોની રિકવરી પ્રતિવાદી નં. ૨ ના કબજામાંથી થઈ હોવાથી, અધિનિયમની કલમ ૨૦ હેઠળની ધારણા લાગુ પડે છે અને બંને આરોપીઓ પોલીસ દળના સભ્યો હોવાથી, જે એક શિસ્તબદ્ધ દળ છે, તેમણે ગેરકાયદેસર લાંચની રકમ માંગવાનો અને સ્વીકારવાનો ગંભીર ગુનો કર્યો છે અને તે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સાબિત થવાથી, અપીલ મંજૂર થવી જોઈએ અને બંને પ્રતિવાદીઓને ગુના માટે દોષિત ઠેરવવા જોઈએ.

૬] પ્રતિવાદીઓ માટે વિદ્વાન વકીલ મિ. મેહુલ શરદ શાહે રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદપક્ષના પુરાવાઓમાં રહેલી વિસંગતતાઓની યોગ્ય કદર કરી છે અને ફરિયાદી અશોકકુમાર કાંતિલાલ પટેલે ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને તેમને પ્રતિકૂળ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે. પંચસાક્ષી અને અન્ય પોલીસ સાક્ષીઓના મૌખિક પુરાવા વચ્ચે મુખ્ય વિરોધાભાસ છે અને ફરિયાદપક્ષ મંડાલી આઉટપોસ્ટ પર હાજર સ્વતંત્ર સાક્ષી તેમજ ભવાનજી ભીખાજી ઠાકોર, જેઓ પ્રથમ માંગણી કરવામાં આવી ત્યારે હાજર હતા, તેમની

તપાસ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે. વધુમાં, નાગિનભાઈ સોમાભાઈ વાઘરી, જેના જમીન માટે કથિત માંગણી કરવામાં આવી હતી, અને જવતાજી ગાભાજી ઠાકોર, જેની પાસેથી ફરિયાદીએ ૩૦૦૦ રૂપિયા ઉછીના લીધા હોવાનું કહેવાય છે, તેમની તપાસ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ સાક્ષી તરીકે કરવામાં આવી નથી. જ્યારે, ફરિયાદપક્ષે આ સ્વતંત્ર સાક્ષીઓની તપાસ કરી નથી, ત્યારે કેસ શંકાસ્પદ બને છે અને આરોપીનો બચાવ સંભવિત બને છે. તે સ્ફટિક સ્પષ્ટ છે કે પ્રતિવાદીઓએ કોઈ પૈસાની માંગણી કરી ન હતી અને માંગણીના ઘટકો વાજબી શંકાથી પર સાબિત થયા નથી. પ્રથમ માંગણી સાબિત થઈ નથી કારણ કે સાક્ષી ભવાનજી ભીખાજી ઠાકોરની તપાસ કરવામાં આવી નથી અને ફરિયાદીની લેખિત ફરિયાદ સિવાય ૫૦૦૦ રૂપિયાની માંગણી કરવામાં આવી હતી તેવા કોઈ પુરાવા નથી, જેને પુરાવાના મૂળભૂત ભાગ તરીકે ગણી શકાય નહીં, કારણ કે તેને ફરિયાદીની મૌખિક જુબાની દ્વારા સમર્થન મળ્યું નથી. બીજી માંગણી પણ સાબિત થઈ નથી કારણ કે જ્યારે ફરિયાદી શેડો સાક્ષી સાથે આરોપી નં. ૧ ને મળવા ગયા, ત્યારે તેમને આરોપી નં. ૨ ને મળવા કહેવામાં આવ્યું હતું અને જ્યારે ફરિયાદી અને શેડો સાક્ષી આરોપી નં. ૨ ને મળવા આવ્યા, ત્યારે તેમણે ફક્ત એટલું જ પૂછ્યું કે શું નરસિંહભાઈ હાજર છે અને ફરિયાદીએ પ્રતિવાદી નં. ૨ ને ૨૦૦૦ રૂપિયાની રકમ નરસિંહભાઈને સોંપવા વિનંતી કરી. પ્રતિવાદી નં. ૨ એ રકમ સ્વીકારી અને એક સ્વતંત્ર વ્યક્તિ સાથે મોટરસાયકલ પર નીકળી ગયા અને ફરિયાદીના જણાવ્યા મુજબ પ્રતિવાદીઓમાંથી કોઈએ પણ તેની પાસેથી ગેરકાયદેસર લાંચની કોઈ રકમની માંગણી કરી ન હતી. પ્રતિવાદીઓએ બચાવ

સાક્ષી ભરતભાઈ ત્રિભુવનદાસ પટેલની તપાસ કરી છે, જે પ્રતિવાદી નં. ૨ સાથે હાજર હતા અને તેમણે પ્રતિવાદીઓના સંસ્કરણને સંપૂર્ણ સમર્થન આપ્યું છે. એવા કોઈ પુરાવા નથી કે કોઈ પ્રતિવાદીએ ફરિયાદપાસેથી કોઈ ચોક્કસ રકમની માંગણી કરી હોય અને જ્યારે માંગણી સાબિત ન થઈ હોય ત્યારે રકમ મળી આવી હોય તો પણ, ધારણા ફરિયાદપક્ષ માટે ઉપલબ્ધ રહેશે નહીં. ફરિયાદપક્ષના પુરાવા અત્યંત શંકાસ્પદ છે અને ઘણી ખામીઓથી પીડાય છે અને તે સુસ્થાપિત છે કે જે સંજોગોમાં આવી સ્વીકૃતિને ગેરકાયદેસર બનાવે છે તે સ્થાપિત કર્યા વિના પૈસાની સ્વીકૃતિ લાંચની રિકવરી સમાન નથી. પ્રતિવાદી નં. ૨ એ ક્યારેય માંગણી કરી હતી અથવા ગેરકાયદેસર લાંચ તરીકે રકમ સ્વીકારી હતી તે દર્શાવતા કોઈ પુરાવાના અભાવમાં, રકમ પ્રાપ્ત કરવાનું માત્ર કૃત્ય, જે કથિત રીતે નરેન્દ્રસિંહને સોંપવા માટે હતું, તેને લાંચની સ્વીકૃતિ તરીકે ગણી શકાય નહીં. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે સમગ્ર પુરાવાઓની યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં કદર કરી છે અને જ્યારે ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને સ્વીકૃતિના ઘટકો સાબિત થતા નથી, ત્યારે દૂષિત ચલણી નોટોની માત્ર રિકવરી પીસી એક્ટ હેઠળ ગુનો આકર્ષવા માટે પૂરતી નથી. ચુકાદા અને આદેશમાં કોઈ વિકૃતિ કે ગેરકાયદેસરતા નથી અને અપીલકર્તાની અપીલ ફગાવી દેવી જોઈએ.

૭] શરૂઆતમાં, વર્તમાન કેસના તથ્યોની ચર્ચા કરતા પહેલા, પી. સોમારાજુ વિ. આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય, ૨૦૨૫ લૉ સ્યુટ (એસ.સી.) ૧૪૨૩ માં નોંધાયેલા કેસમાં નિર્દોષ મુક્તિની અપીલો સાથે કામ કરતી વખતે અપીલ કોર્ટની

સત્તાઓના સંદર્ભમાં ફરરા ૧૧ અને ૧૨ માં એપેક્સ કોર્ટના અવલોકનોનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય રહેશે:

"૧૧. ૧૨. આગળ વધતા પહેલા, નિર્દોષ મુક્તિના આદેશમાં અપીલ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવતા હસ્તક્ષેપને સંચાલિત કરતા સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતોનું પુનરાવર્તન કરવું યોગ્ય રહેશે, જેની ચર્ચા હાઈકોર્ટ દ્વારા વિવાદાસ્પદ ચુકાદામાં પણ કરવામાં આવી હતી. શરૂઆતમાં, અમે ચંદ્રપ્પા અને અન્ય વિ. કર્ણાટક રાજ્ય ૨૦૦૭ (૪) એસ.સી.સી. ૪૧૫ ના મુખ્ય કેસ પર આધાર રાખીએ છીએ જેમાં આ કોર્ટે પાંચ-પોઈન્ટના પ્રમાણભૂત પરીક્ષણને નીચે મુજબ મૂક્યું હતું:

"૪૨. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી, અમારા વિચારશીલ મતે, નિર્દોષ મુક્તિના આદેશ સામે અપીલ સાથે કામ કરતી વખતે અપીલ કોર્ટની સત્તાઓ અંગે નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો ઉભરી આવે છે:

(૧) નિર્દોષ મુક્તિનો આદેશ જેના આધારે સ્થાપિત થયો છે તે પુરાવાઓની સમીક્ષા, ફરીથી કદર અને પુનઃવિચારણા કરવાની અપીલ કોર્ટ પાસે સંપૂર્ણ સત્તા છે.

(૨) ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ આવી સત્તાના ઉપયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ કે શરત મૂકતી નથી અને તેની સમક્ષના પુરાવાઓ પર અપીલ કોર્ટ તથ્ય અને કાયદાના પ્રશ્નો બંને પર પોતાનો નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકે છે.

(૩) વિવિધ અભિવ્યક્તિઓ, જેમ કે, "મૂળભૂત અને અનિવાર્ય કારણો", "સારા અને પૂરતા કારણો", "ખૂબ મજબૂત સંજોગો", "વિકૃત નિષ્કર્ષ", "પ્રકાશિત ભૂલો", વગેરે નિર્દોષ મુક્તિ સામેની

અપીલમાં અપીલ કોર્ટની વ્યાપક સત્તાઓને મર્યાદિત કરવાનો હેતુ નથી. આવી શબ્દાવલીઓ અપીલ કોર્ટની નિર્દોષ મુક્તિમાં દખલ કરવાની અનિચ્છા પર ભાર મૂકવા માટે "ભાષાની અલંકારિકતા" ના સ્વરૂપમાં વધુ છે, જે કોર્ટની પુરાવાઓની સમીક્ષા કરવાની અને પોતાનો નિષ્કર્ષ પર આવવાની સત્તાને મર્યાદિત કરવા કરતાં છે.

(૪) જો કે, અપીલ કોર્ટે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ મુક્તિના કિસ્સામાં, આરોપીની તરફેણમાં બેવડી ધારણા છે. પ્રથમ, નિર્દોષતાની ધારણા તેને ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત હેઠળ ઉપલબ્ધ છે કે દરેક વ્યક્તિ નિર્દોષ ગણવામાં આવશે સિવાય કે તે કાયદેસરની સક્ષમ કોર્ટ દ્વારા દોષિત સાબિત ન થાય. બીજું, આરોપીએ તેની નિર્દોષ મુક્તિ સુરક્ષિત કરી લીધા પછી, તેની નિર્દોષતાની ધારણા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વધુ મજબૂત, પુનઃપુષ્ટિ અને મજબૂત થાય છે.

(૫) જો રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓના આધારે બે વ્યાજબી નિષ્કર્ષ શક્ય હોય, તો અપીલ કોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલ નિર્દોષ મુક્તિના નિષ્કર્ષને ખતેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં."

૪ (૨૦૦૭) ૪ એસ.સી.સી. ૪૧૫.

ટૂંકમાં, અપીલ કોર્ટ પાસે ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૮ અને ૩૮૬ હેઠળ નિર્દોષ મુક્તિ સામેની અપીલમાં પુરાવાઓની સમીક્ષા અને ફરીથી કદર કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે. જો

કે, નિર્દોષ મુક્તિ પછી નિર્દોષતાની મજબૂત અથવા 'બેવડી' ધારણાને કારણે, હસ્તક્ષેપ મર્યાદિત હોવો જોઈએ. જો રેકૉર્ડના આધારે બે વ્યાજબી મંતવ્યો શક્ય હોય, તો નિર્દોષ મુક્તિને ખતેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં. ન્યાયિક હસ્તક્ષેપ ત્યારે જ યોગ્ય છે જ્યારે ટ્રાયલ કોર્ટનો દષ્ટિકોણ વિકૃત હોય, ભૌતિક પુરાવાઓને ખોટી રીતે વાંચવા અથવા અવગણવા પર આધારિત હોય, અથવા ન્યાયના સ્પષ્ટ કસુવાડમાં પરિણમે. વધુમાં, અપીલ કોર્ટે નિર્દોષ મુક્તિ માટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણોને ઉલટાવતા પહેલાં અને પોતાનું કારણ આપતા પહેલાં સંબોધવા જોઈએ. આ કોર્ટના તાજેતરના નિર્ણયોની શ્રેણીએ આ સ્થિતિને વધુ મજબૂત રીતે સ્થાપિત કરી છે, જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે, મદ્રાસ અને અન્ય વિ. કર્ણાટક રાજ્ય, ૨૦૨૪ આઈ.એન.એસ.સી. ૧૦૪, બલુ ઉર્ફે બલરામ ઉર્ફે બાલમુકુંદ અને અન્ય વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય ૨૦૨૪ આઈ.એન.એસ.સી. ૨૫૮, બાબુ સાહેબગૌડા રુદ્રગૌડાર અને અન્ય વિ. કર્ણાટક રાજ્ય ૨૦૨૪ આઈ.એન.એસ.સી. ૩૨૦ અને કોન્સ્ટેબલ ૯૦૭ સુરેન્દ્ર સિંહ અને અન્ય વિ. ઉત્તરાખંડ રાજ્ય ૨૦૨૫ આઈ.એન.એસ.સી. ૧૧૪ નો સમાવેશ થાય છે."

૭.૧] સુરેન્દ્ર સિંહ અને અન્ય વિ. ઉત્તરાખંડ રાજ્ય, ૨૦૨૫ આઈ.એન.એસ.સી.

૧૧૪ માં એપેક્સ કોર્ટે ફકરા નં. ૧૧ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:—

"૧૧. તાજેતરમાં, બાબુ સાહેબગૌડા રુદ્રગૌડાર અને અન્ય વિ. કર્ણાટક રાજ્ય ૬ ના કેસમાં, આ કોર્ટની એક બેન્ચ જેમાં અમારામાંથી એક સભ્ય (બી.આર. ગવર્ધ, જે.) હતા, તેમને નિર્દોષ મુક્તિ સામેની અપીલમાં

હસ્તક્ષેપના કાર્યક્ષેત્ર અંગે કાયદાકીય સ્થિતિ પર વિચાર કરવાની તક મળી હતી. તેમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

"૩૮. સૌથી પહેલા, અમે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલ આરોપીની નિર્દોષ મુક્તિને પડકારવા માટે રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરાયેલ અપીલમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા હસ્તક્ષેપના કાર્યક્ષેત્રને સંચાલિત કરતા આ કોર્ટ દ્વારા સ્થાપિત સિદ્ધાંતોને પુનરાવર્તિત કરવા માંગીએ છીએ.

૩૯. આ કોર્ટે રાજેશ પ્રસાદ વિ. બિહાર રાજ્ય [રાજેશ પ્રસાદ વિ. બિહાર રાજ્ય, (૨૦૨૨) ૩ એસ.સી.સી. ૪૭૧: (૨૦૨૨) ૨ એસ.સી.સી. (ક્રિ) ૩૧] માં વિવિધ અગાઉના નિર્ણયો પર વિચાર કર્યા પછી ક્ષેત્રને આવરી લેતી કાયદાકીય સ્થિતિને સમાવિષ્ટ કરી અને નીચે મુજબ ઠરાવ્યું: (એસ.સી.સી. pp. ૪૮૨-૮૩, ફકરો ૨૯)

૨૯. નિર્ણયોની શ્રેણીનો સંદર્ભ આપ્યા પછી, આ કોર્ટે નિર્દોષ મુક્તિના આદેશ સામે અપીલ સાથે કામ કરતી વખતે અપીલ કોર્ટની સત્તાઓ અંગે નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો નીચેના શબ્દોમાં કાઢ્યા: (ચંદ્રપ્પા કેસ [ચંદ્રપ્પા વિ. કર્ણાટક રાજ્ય, (૨૦૦૭) ૪ એસ.સી.સી. ૪૧૫: (૨૦૦૭) ૨ એસ.સી.સી. (ક્રિ) ૩૨૫], એસ.સી.સી. p. ૪૩૨, ફકરો ૪૨)

૪૨. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી, અમારા વિચારશીલ મતે, નિર્દોષ મુક્તિના આદેશ સામે અપીલ સાથે કામ કરતી વખતે અપીલ કોર્ટની સત્તાઓ અંગે નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો ઉભરી આવે છે: (૧) નિર્દોષ મુક્તિનો આદેશ જેના આધારે સ્થાપિત થયો છે તે પુરાવાઓની સમીક્ષા, ફરીથી કદર અને પુનઃવિચારણા કરવાની અપીલ કોર્ટ પાસે સંપૂર્ણ સત્તા છે.

- (૨) ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ આવી સત્તાના ઉપયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ કે શરત મૂકતી નથી અને તેની સમક્ષના પુરાવાઓ પર અપીલ કોર્ટ તથ્ય અને કાયદાના પ્રશ્નો બંને પર પોતાનો નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકે છે.
- (૩) વિવિધ અભિવ્યક્તિઓ, જેમ કે, "મૂળભૂત અને અનિવાર્ય કારણો", "સારા અને પૂરતા કારણો", "ખૂબ મજબૂત સંજોગો", "વિકૃત નિષ્કર્ષ", "પ્રકાશિત ભૂલો", વગેરે નિર્દોષ મુક્તિ સામેની અપીલમાં અપીલ કોર્ટની વ્યાપક સત્તાઓને મર્યાદિત કરવાનો હેતુ નથી. આવી શબ્દાવલીઓ અપીલ કોર્ટની નિર્દોષ મુક્તિમાં દખલ કરવાની અનિચ્છા પર ભાર મૂકવા માટે "ભાષાની અલંકારિકતા" ના સ્વરૂપમાં વધુ છે, જે કોર્ટની પુરાવાઓની સમીક્ષા કરવાની અને પોતાનો નિષ્કર્ષ પર આવવાની સત્તાને મર્યાદિત કરવા કરતાં છે.
- (૪) જો કે, અપીલ કોર્ટે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ મુક્તિના કિસ્સામાં, આરોપીની તરફેણમાં બેવડી ધારણા છે. પ્રથમ, નિર્દોષતાની ધારણા તેને ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત હેઠળ ઉપલબ્ધ છે કે દરેક વ્યક્તિ નિર્દોષ ગણવામાં આવશે સિવાય કે તે કાયદેસરની સક્ષમ કોર્ટ દ્વારા દોષિત સાબિત ન થાય. બીજું, આરોપીએ તેની નિર્દોષ મુક્તિ સુરક્ષિત કરી લીધા પછી, તેની નિર્દોષતાની ધારણા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વધુ મજબૂત, પુનઃપુષ્ટિ અને મજબૂત થાય છે.
- (૫) જો રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓના આધારે બે વ્યાજબી નિષ્કર્ષ શક્ય હોય, તો અપીલ કોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલ નિર્દોષ મુક્તિના નિષ્કર્ષને ખતેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં."

૪૦. વધુમાં, એચ.ડી. સુંદરા વિ. કર્ણાટક રાજ્ય [એચ.ડી. સુંદરા વિ. કર્ણાટક રાજ્ય, (૨૦૨૩) ૯ એસ.સી.સી. ૫૮૧: (૨૦૨૩) ૩ એસ.સી.સી. (ફિ) ૭૪૮] માં આ કોર્ટે CrPC ની કલમ ૩૭૮ હેઠળ નિર્દોષ મુક્તિ સામે અપીલ સાથે કામ કરતી વખતે અપીલ અધિકારક્ષેત્રના ઉપયોગને સંચાલિત કરતા સિદ્ધાંતોનો સારાંશ નીચે મુજબ આપ્યો: (એસ.સી.સી. p. ૫૮૪, ફકરો ૮)

"૮. XXX XXX XXX

૮.૧. આરોપીની નિર્દોષ મુક્તિ નિર્દોષતાની ધારણાને વધુ મજબૂત બનાવે છે;

૮.૨. અપીલ કોર્ટ, નિર્દોષ મુક્તિ સામેની અપીલ સાંભળતી વખતે, મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાઓની ફરીથી કદર કરવા માટે હકદાર છે;

૮.૩. અપીલ કોર્ટ, નિર્દોષ મુક્તિ સામેની અપીલનો નિર્ણય કરતી વખતે, પુરાવાઓની ફરીથી કદર કર્યા પછી, એ ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા લેવામાં આવેલ દૃષ્ટિકોણ એ સંભવિત દૃષ્ટિકોણ છે જે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓના આધારે લઈ શકાયો હોત;

૮.૪. જો લેવામાં આવેલ દૃષ્ટિકોણ એ સંભવિત દૃષ્ટિકોણ હોય, તો અપીલ કોર્ટ નિર્દોષ મુક્તિના આદેશને એ આધારે ઉલટાવી શકતી નથી કે અન્ય દૃષ્ટિકોણ પણ શક્ય હતો; અને

૮.૫. અપીલ કોર્ટ નિર્દોષ મુક્તિના આદેશમાં ત્યારે જ હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે જો તે એ નિષ્કર્ષ પર આવે કે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓના આધારે નોંધાયેલ એકમાત્ર નિષ્કર્ષ એ હતો કે આરોપીનો ગુનો વાજબી શંકાથી પર સાબિત થયો હતો અને અન્ય કોઈ નિષ્કર્ષ

શક્ય નહોતો. જ૧. આમ, તે શંકાથી પર છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આરોપીની તરફેણમાં નોંધાયેલ નિર્દોષ મુક્તિના ચુકાદાને ઉલટાવવા માટે અપીલ કોર્ટ દ્વારા હસ્તક્ષેપનું કાર્યક્ષેત્ર નીચેના સિદ્ધાંતોના ચાર ખૂણાઓની અંદર જ ઉપયોગમાં લેવું પડશે:

જ૧.૧. કે નિર્દોષ મુક્તિનો ચુકાદો સ્પષ્ટ વિફૂતિથી પીડાય છે;

જ૧.૨. કે તે રેકૉર્ડ પરના ભૌતિક પુરાવાઓને ખોટી રીતે વાંચવા/અવગણવા પર આધારિત છે; અને જ૧.૩. કે કોઈ બે વ્યાજબી મંતવ્યો શક્ય નથી અને રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ પુરાવાઓમાંથી માત્ર આરોપીના ગુના સાથે સુસંગત દષ્ટિકોણ જ શક્ય છે."

૮] તે કાયદાનો સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે નિર્દોષ મુક્તિ સામેની અપીલમાં, અપીલ કોર્ટ મર્યાદા દ્વારા બંધાયેલ છે કે નિર્દોષ મુક્તિના આદેશમાં કોઈ હસ્તક્ષેપ કરવામાં આવવો જોઈએ નહીં સિવાય કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓની કદર કર્યા પછી, એવું લાગે છે કે કેટલીક સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતા અથવા વિફૂતિ છે જે કોર્ટ દ્વારા શક્ય નહોતી. તે પણ સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે અપીલ કોર્ટ માટે પુરાવાઓની સમીક્ષા કરવા પર કોઈ અડચણ નથી પરંતુ, સામાન્ય રીતે નિર્દોષ મુક્તિના આદેશમાં હસ્તક્ષેપ કરવામાં આવશે નહીં કારણ કે આરોપીની નિર્દોષતાની ધારણા નિર્દોષ મુક્તિના આદેશ દ્વારા વધુ મજબૂત બને છે. ફોજદારી કેસોમાં ન્યાયના વહીવટના વેબમાં જે સુવર્ણ દોરો ચાલે છે તે એ છે કે જો ફરિયાદપક્ષના કેસમાં રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓ પર બે મંતવ્યો શક્ય હોય એટલે કે (i) આરોપીનો ગુનો અને (ii) તેની નિર્દોષતા, તો જે દષ્ટિકોણ

આરોપીની તરફેણમાં હોય તે અપનાવવો જોઈએ, અને જો ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપીની તરફેણમાં દષ્ટિકોણ લીધો હોય, તો અપીલ કોર્ટે નિર્દોષ મુક્તિના તારણોને ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં. અપીલ કોર્ટે નિર્દોષ મુક્તિના ચુકાદા અને આદેશમાં ત્યારે જ હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે જ્યારે અનિવાર્ય અને મૂળભૂત કારણો હોય અને આદેશ સ્પષ્ટપણે અવાજબી હોય અને જ્યાં અપીલ કોર્ટે એ નિષ્કર્ષ પર આવે છે કે પુરાવાઓના આધારે, દોષિત ઠેરવવો જરૂરી છે.

૯] પીસી એક્ટ હેઠળના કેસોના સંબંધમાં, નીરજ દત્તા વિ. રાજ્ય (ગવર્નમેન્ટ ઓફ એન.સી.ટી. ઓફ દિલ્હી) માં નોંધાયેલા કેસમાં એપેક્સ કોર્ટે ફકરા નં. ૬૮ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે: –

"૬૮. ઉપરોક્ત ચર્ચામાંથી જે ઉદ્ભવે છે તેનો સારાંશ નીચે મુજબ છે: –

(અ) ફરિયાદપક્ષ દ્વારા જાહેર સેવક દ્વારા ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને સ્વીકૃતિનો પુરાવો એ આરોપી જાહેર સેવકનો ગુનો સાબિત કરવા માટે કાયદાની કલમ ૭ અને ૧૩ (૧)(ડી) (૧) અને(ii) હેઠળ અનિવાર્ય શરત (sine qua non) છે.

(બ) આરોપીનો ગુનો સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદપક્ષે પ્રથમ ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને ત્યારબાદની સ્વીકૃતિ સાબિત કરવી પડશે. વિષયમાં આ હકીકત મૌખિક પુરાવા અથવા દસ્તાવેજી પુરાવા જેવા પ્રત્યક્ષ પુરાવા દ્વારા સાબિત કરી શકાય છે.

(ક) વધુમાં, વિષયમાં હકીકત, એટલે કે, ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને સ્વીકૃતિનો પુરાવો પ્રત્યક્ષ મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવાઓના અભાવમાં પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા દ્વારા પણ સાબિત કરી શકાય છે.

(ડ) વિષયમાં હકીકત, એટલે કે, જાહેર સેવક દ્વારા ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને સ્વીકૃતિ સાબિત કરવા માટે, નીચેના પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખવા જોઈએ:—

- (i) જો લાંચ આપનાર દ્વારા જાહેર સેવક તરફથી કોઈ માંગણી કર્યા વિના ચૂકવણી કરવાની ઓફર હોય અને બાદમાં ફક્ત ઓફર સ્વીકારે અને ગેરકાયદેસર લાંચ મેળવે, તો તે અધિનિયમની કલમ ૭ મુજબ સ્વીકૃતિનો કેસ છે. આવા કિસ્સામાં, જાહેર સેવક દ્વારા અગાઉની માંગણી હોવી જરૂરી નથી.
- (ii) બીજી તરફ, જો જાહેર સેવક માંગણી કરે છે અને લાંચ આપનાર માંગણી સ્વીકારે છે અને માંગેલી લાંચ આપે છે જે બદલામાં જાહેર સેવક દ્વારા મેળવવામાં આવે છે, તો તે મેળવવાનો કેસ છે. મેળવવાના કિસ્સામાં, ગેરકાયદેસર લાંચની અગાઉની માંગણી જાહેર સેવક તરફથી આવે છે. આ અધિનિયમની કલમ ૧૩ (૧) (ડી)(i) અને (ii) હેઠળ ગુનો છે.
- (iii) ઉપરના (i) અને (ii) બંને કિસ્સાઓમાં, લાંચ આપનાર દ્વારા ઓફર અને જાહેર સેવક દ્વારા માંગણી ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સાબિત કરવી પડશે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, માત્ર સ્વીકૃતિ અથવા ગેરકાયદેસર લાંચની પ્રાપ્તિ તેના સિવાય કંઈપણ અધિનિયમની કલમ ૭ અથવા કલમ ૧૩ (૧) (ડી), (i) અને (ii) હેઠળ તેને ગુનો બનાવશે નહીં. તેથી, અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ, ગુનો સાબિત કરવા માટે, લાંચ આપનાર તરફથી એક ઓફર હોવી જોઈએ જે જાહેર સેવક દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે જે તેને ગુનો બનાવશે. તેવી જ રીતે, જ્યારે લાંચ આપનાર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે ત્યારે જાહેર સેવક દ્વારા અગાઉની માંગણી અને બદલામાં કરવામાં આવેલી ચૂકવણી જે જાહેર સેવક દ્વારા મેળવવામાં આવે

છે, તે અધિનિયમની કલમ ૧૩ (૧)(ડી) અને (i) અને (ii) હેઠળ મેળવવાનો ગુનો હશે.

(ઈ) ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને સ્વીકૃતિ અથવા પ્રાપ્તિ અંગે તથ્યની ધારણા કાયદાની કોર્ટ દ્વારા અનુમાન દ્વારા ત્યારે જ કરી શકાય છે જ્યારે મૂળભૂત તથ્યો સંબંધિત મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવા દ્વારા સાબિત થયા હોય અને તેના અભાવમાં નહીં. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના આધારે, ફરિયાદપક્ષ દ્વારા માંગણીની હકીકત સાબિત થઈ છે કે નહીં તે વિચારતી વખતે કોર્ટ પાસે તથ્યની ધારણા ઉભી કરવાની મુનસફી છે. અલબત્ત, તથ્યની ધારણા આરોપી દ્વારા ખંડન કરવાને પાત્ર છે અને ખંડનના અભાવમાં ધારણા રહે છે.

(ફ) જો ફરિયાદી 'પ્રતિકૂળ' બને, અથવા મૃત્યુ પામે અથવા ટ્રાયલ દરમિયાન પુરાવા આપવા માટે ઉપલબ્ધ ન હોય, તો ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અન્ય કોઈપણ સાક્ષીના પુરાવા દ્વારા સાબિત કરી શકાય છે જે ફરીથી મૌખિક અથવા દસ્તાવેજી પુરાવા દ્વારા પુરાવા આપી શકે છે અથવા ફરિયાદપક્ષ પરિસ્થિતિજન્ય પુરાવા દ્વારા કેસ સાબિત કરી શકે છે. ટ્રાયલનો અંત આવતો નથી કે તે આરોપી જાહેર સેવકના નિર્દોષ મુક્તિના આદેશમાં પરિણમતો નથી.

(જ) જ્યાં સુધી અધિનિયમની કલમ ૭ નો સંબંધ છે, વિષયમાં તથ્યોના પુરાવા પર, કલમ ૨૦ કોર્ટને એવી ધારણા ઉભી કરવા આદેશ આપે છે કે ગેરકાયદેસર લાંચ તે કલમમાં ઉલ્લેખિત હેતુ અથવા પુરસ્કાર માટે હતી. ઉક્ત ધારણા કોર્ટ દ્વારા કાનૂની ધારણા અથવા કાયદામાં ધારણા તરીકે ઉભી કરવી પડશે. અલબત્ત, ઉક્ત ધારણા પણ ખંડનને પાત્ર છે. કલમ ૨૦ અધિનિયમની કલમ ૧૩ (૧) (ડી) (i) અને (ii) ને લાગુ પડતી નથી.

(ઠ) અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે અધિનિયમની કલમ ૨૦ હેઠળ કાયદામાં ધારણા ઉપર મુદ્દા (ઈ) માં જણાવેલ તથ્યની ધારણાથી અલગ

છે કારણ કે પ્રથમ એક ફરજિયાત ધારણા છે જ્યારે બાદમાં પ્રકૃતિમાં મુનસફી છે."

૧૦] કાયદાના ઉપરના સ્થાપિત સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં, ફરિયાદપક્ષના પુરાવાઓની ફરીથી કદર કરવામાં આવી છે અને ફરિયાદપક્ષે એક્ટિબિટ ૧૯ પર ફરિયાદી સાક્ષી નં. ૧ અશોકકુમાર કાંતિલાલ પટેલની તપાસ કરી છે. સાક્ષી ફરિયાદી છે, જેમણે જણાવ્યું છે કે ૧૪-૧-૨૦૦૬ ના રોજ, તેઓ તેમના ઘરે હતા અને ભવાનજી ભીખાજી ઠાકોર તેમની પાસે આવ્યા અને તેમને માહિતી આપી કે તેમના ગામના નાગિનભાઈ સોમાભાઈ વાઘરીને નરેન્દ્રભાઈ દ્વારા નિર્મા પોલીસ ચોકી લઈ જવામાં આવ્યા છે. તેઓ અને ભવાનજી ભીખાજી ઠાકોર નિર્મા પોલીસ ચોકી ગયા અને આરોપી નં. ૧ ને મળ્યા અને તેમને કહ્યું કે તેઓ નાગિનભાઈને મુક્ત કરવા આવ્યા છે. તેઓ લગ્નાજ ગયા અને પોલીસને મળ્યા અને તેઓ જાણતા નથી કે તેઓ લગ્નાજ પોલીસ સ્ટેશનમાં કોને મળ્યા હતા અને તેમના જામીન મંજૂર થયા હતા. નાગિનભાઈ સોમાભાઈ વાઘરીએ તેમને કહ્યું કે તેણે નરેન્દ્રસિંહને ૨૦૦૦ રૂપિયાની રકમ ચૂકવવી પડશે અને તે રકમ ૧૮-૧-૨૦૦૬ ના રોજ ચૂકવવાની હતી. ૧૮-૧-૨૦૦૬ ના રોજ, નાગિનભાઈ તેમના ઘરે આવ્યા અને તેમને ૨૦૦૦ રૂપિયા આપ્યા અને તેઓ મહેસાણા એસીબી પોલીસ સ્ટેશન આવ્યા અને ફરિયાદ આપી, જે એક્ટિબિટ:૨૦ પર રજૂ કરવામાં આવી છે. તેમણે પોલીસ અધિકારીને ૧૦૦ રૂપિયાની કિંમતની વીસ ચલણી નોટો આપી અને પાવડર અને કેમિકલનો પ્રયોગ કરવામાં આવ્યો અને ચલણી

નોટો પર પાવડર લગાડવામાં આવ્યો અને તેમના પેન્ટના ડાબા ખિસ્સામાં મૂકવામાં આવી. તેઓ નિર્મા ચોકી ગયા અને આરોપી નં. ૧ ને મળ્યા અને આરોપી નં. ૧ એ તેમને આરોપી નં. ૨ ને મળવા કહ્યું અને તેમણે તેમની પાસેથી નરેન્દ્રભાઈના ઠેકાણા વિશે પૂછપરછ કરી અને આરોપી નં. ૨ ને કહ્યું કે તેણે નરેન્દ્રભાઈને ૨૦૦૦ રૂપિયા આપવાના છે. તેમણે આરોપી નં. ૨ ને ૨૦૦૦ રૂપિયાની રકમ આપી, જેમણે રકમ તેમના ખિસ્સામાં મૂકી અને તેમની બાઈક શરૂ કરી અને જતા રહ્યા. તેમણે પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત આપ્યો અને રકમ આરોપી નં. ૨ ના ટી-શર્ટના ખિસ્સામાંથી મળી આવી હતી. સાક્ષીએ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી અને પ્રતિકૂળ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે અને વિદ્વાન એપીપી દ્વારા લાંબી ઉલટતપાસ કરવામાં આવી છે, પરંતુ ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપવા માટે કંઈરેકોર્ડ પર આવ્યું નથી.

આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉલટતપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ૧૪ તારીખે જ્યારે તેઓ આરોપી નં. ૧ ને મળ્યા, ત્યારે આરોપી નં. ૧ એ તેમને કહ્યું કે નાગિનભાઈ વાઘરી લગ્નાજ પોલીસ સ્ટેશનમાં છે અને તેઓ લગ્નાજ પોલીસ સ્ટેશન જઈ શકે છે અને તેમને મુક્ત કરાવી શકે છે. તેઓ લગ્નાજ પોલીસ સ્ટેશન ગયા અને નાગિનભાઈ ત્યાંથી મુક્ત થયા. આરોપી નં. ૧ એ તેમની પાસેથી ગેરકાયદેસર લાંચની કોઈ રકમની માંગણી કરી ન હતી અને નાગિનભાઈ મુક્ત થયા પછી તેમને જણાવ્યું હતું કે નરેન્દ્રભાઈએ તેમની પાસેથી ૨૦૦૦ રૂપિયાની માંગણી કરી હતી અને તે રકમ ૧૮ તારીખે નરેન્દ્રભાઈને ચૂકવવાની હતી. જ્યારે તેઓ ૧૮ તારીખે આરોપી નં. ૧ ને મળવા ગયા, ત્યારે આરોપી નં. ૧ એ તેમની

પાસેથી કોઈ રકમની માંગણી કરી ન હતી પરંતુ તેમણે આરોપી નં. ૧ પાસેથી નરેન્દ્રભાઈના ઠેકાણા વિશે પૂછપરછ કરી હતી અને તેમણે તેમને કહ્યું કે તેમને ખબર નથી પરંતુ આરોપી નં. ૨ પાસેથી પૂછપરછ કરવા કહ્યું, જે તેમની બાઈક પાસે ઉભો હતો. તેઓ આરોપી નં. ૨ પાસે ગયા અને તેમની પાસેથી નરેન્દ્રભાઈ વિશે પૂછપરછ કરી અને તેમને કહ્યું કે તેમણે નરેન્દ્રભાઈને ૨૦૦૦ રૂપિયા આપવાના છે અને તેમને ૨૦૦૦ રૂપિયાની રકમ આપી.

૧૦.૧] એક્ઝિબિટ: ૨૧ પર તપાસાયેલ ફરિયાદી સાક્ષી નં. ૨ જિતેન્દ્રકુમાર કાંતિલાલ જાની પંચસાક્ષી છે, જેમણે ફરિયાદપક્ષના કેસને સંપૂર્ણ સમર્થન આપ્યું છે અને ૧૮-૦૧-૨૦૦૬ ના રોજ ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસર દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી પ્રક્રિયાનું વર્ણન કર્યું છે, જ્યારે તેઓ અને બીજા પંચસાક્ષી નરેન્દ્રકુમાર હરગોવિંદદાસ ચૌરાણી એસીબી પોલીસ સ્ટેશન ગયા હતા. સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેમને શેડો સાક્ષી બનવાની સૂચના આપવામાં આવી હતી અને તેઓ અને ફરિયાદી નિર્મા પોલીસ ચોકી ગયા હતા. ફરિયાદી આરોપી નં. ૧ ને મળ્યા અને જણાવ્યું કે તે વ્યવહારની રકમ લાવ્યા છે અને તેમને બહાર જઈને આરોપી નં. ૨ ને આપવાની સૂચના આપવામાં આવી હતી. ફરિયાદી ગયા અને આરોપી નં. ૨ ને જણાવ્યું કે તે વ્યવહારની રકમ લાવ્યા છે અને આરોપી નં. ૨ એ રકમ તેના જમણા હાથથી સ્વીકારી અને તેના ટી-શર્ટના ડાબા ખિસ્સામાં મૂકી. ફરિયાદી દ્વારા પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત આપવામાં આવ્યો અને રેડિંગ પાર્ટીના સભ્યો આવ્યા અને આરોપીનો પીછો કર્યો અને તેને પકડ્યો. આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉલટતપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેમને પંચ બનવા માટે કોઈ

લેખિત આદેશ આપવામાં આવ્યો ન હતો અને ફરિયાદી અને આરોપી નં. ૧ વચ્ચે કોઈ વાતચીત થઈ ન હતી અને તેઓ ચેમ્બરમાં લગભગ પાંચ મિનિટ રાહ જોઈ હતી. જ્યારે તેઓ પોલીસ ચોકીની બહાર આવ્યા, ત્યારે આરોપી નં. ૨ અન્ય વ્યક્તિ સાથે રાહ જોઈ રહ્યો હતો અને તેઓ અને ફરિયાદી તેમની નજીક પહોંચ્યા હતા. પોલીસ સમક્ષના તેમના નિવેદનમાં, તેમણે જણાવ્યું નથી કે ફરિયાદીએ આરોપી નં. ૨ ને કહ્યું કે રકમ આરોપી નં. ૧ ના વ્યવહાર માટે છે અથવા ફરિયાદીએ આરોપી નં. ૨ ને કહ્યું કે તે વચન મુજબ રકમ લાવ્યા છે. સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે તેમણે પંચનામા મુજબ જુલાની આપવાની છે, જે એક્ટિબિટ: ૨૨ પર રજૂ કરવામાં આવ્યું છે અને જમી મેમો એક્ટિબિટ: ૨૩ પર રજૂ કરવામાં આવ્યો છે.

૧૦.૨] એક્ટિબિટ ૨૪ પર તપાસાયેલ ફરિયાદી સાક્ષી નં. ૩ જયંતિલાલ જોયતારામ પટેલ ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસર છે, જેમણે ૧૮-૦૧-૨૦૦૬ ના રોજ ફરિયાદી અશોકકુમાર જયંતિલાલ પટેલ એસીબી પોલીસ સ્ટેશન આવ્યા ત્યારથી ટ્રેપ સફળ ન થાય ત્યાં સુધી તેમના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી સમગ્ર પ્રક્રિયાનું ખૂબ વિગતવાર વર્ણન કર્યું છે. આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉલટતપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેમને નવિનભાઈ અથવા જીવતાજી ઠાકોરના નિવેદન નોંધવાની જરૂર લાગી ન હતી. તેમણે પંચસાક્ષીઓને બોલાવવા માટે એક ચાદી મોકલી હતી અને પંચસાક્ષીઓને લાવવા માટે એક પોલીસ કોન્સ્ટેબલ મોકલ્યો હતો. ફરિયાદીપોલીસ સ્ટેશનમાં ગયા અને પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત આપવામાં આવ્યો તે વચ્ચેનો સમયગાળો લગભગ ૩૫ મિનિટનો હતો અને જ્યારે તેઓ નિર્મા

પોલીસ ચોકીમાં ગયા, ત્યારે આરોપી હાજર નહોતા. ફરિયાદીએ ઇશારો કર્યો હતો કે આરોપીએ રકમ લઈ લીધી છે અને મોટરસાયકલ પર જઈ રહ્યો છે અને, તે સમયે, મોટરસાયકલ લગભગ ૫૦ ફૂટ દૂર હતી. તેઓ ફરિયાદીને જીપમાં લઈ ગયા ન હતા અને તેઓ બીએસએનએલ ટાવર પહોંચ્યા, જે લગભગ ૧ કિમી દૂર હતું અને તે જગ્યાએ, આરોપી અને જે વ્યક્તિ તેની સાથે હતા, તેમણે મોટરસાયકલ રોકી હતી અને તેઓ કોઈ વ્યક્તિ સાથે વાત કરી રહ્યા હતા. જ્યારે તેઓ આરોપી નં. ૨ ને મળ્યા, ત્યારે તેમણે તેમને પૂછ્યું કે ફરિયાદી દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમ ક્યાં હતી.

૧૦.૩] એક્ટિવિટી ૨૬ પર તપાસાયેલ ફરિયાદી સાક્ષી નં. ૪ મહેશકુમાર રામેશ્વર ગુપ્તા તપાસ અધિકારી છે, જેમણે તપાસ દરમિયાન તેમના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી પ્રક્રિયાનું વર્ણન કર્યું છે. સાક્ષીએ એક્ટિવિટી ૨૭ પર લગ્નાજ પ્રોહિબિશન સી.આર. નં. ૬ ઓફ ૨૦૦૬ ની ફરિયાદ, એક્ટિવિટી: ૨૮ પર ધરપકડ રજિસ્ટરનો અર્ક, એક્ટિવિટી: ૨૯ પર લોકઅપ રજિસ્ટરનો સંબંધિત અર્ક, એક્ટિવિટી: ૩૦ પર આરોપીની સર્વિસ બુક અને આરોપી નં. ૧ અને આરોપી નં. ૨ ની પ્રોસિક્યુશન માટે મંજૂરીનો આદેશ એક્ટિવિટી: ૩૪ અને એક્ટિવિટી ૩૫ પર રજૂ કર્યો છે. આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉલટતપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેમને નાગિનભાઈ, અશોકભાઈ, જીવણજી ગાબાજી અને ભવાનજી ભીખાજીના નિવેદનો નોંધવાની જરૂર લાગી હતી. તેમને યાદ નથી કે તેમણે ચાર્જ-શીટમાં આ વ્યક્તિઓના નિવેદનો ઉમેર્યા છે કે નહીં અને નાગિનભાઈ સોમાભાઈ વાઘરી અને સરદારજી જેણાજીની ૧૪-૦૧-૨૦૦૬ ના

રોજ સાંજે પ્રોહિબિશન એક્ટ હેઠળના કેસમાં ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. તેઓ બંનેને મંડાલી આઉટપોસ્ટ અને ત્યાંથી લગ્નાજ પોલીસ સ્ટેશન લઈ જવામાં આવ્યા હતા અને રાત્રે ૦૮:૩૦ વાગ્યા સુધી લગ્નાજ પોલીસ સ્ટેશન લોકઅપમાં રાખવામાં આવ્યા હતા. ૨૩:૩૦ વાગ્યે, તેઓને લગ્નાજ પીએસઓ દ્વારા જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. ફરિયાદી નાગિનભાઈના જામીન જામીનદાર ન હતા અને એક ભરતભાઈ આરોપી નં. ૨ સાથે મોટરસાયકલ પર હતા અને તેમનું નિવેદન ૦૭-૦૩-૨૦૦૬ ના રોજ નોંધવામાં આવ્યું હતું.

વિદ્વાન એપીપી દ્વારા એક્ટિવિટી ૩૬ પર ક્લોઝિંગ પર્સિસ દાખલ કર્યા પછી, ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીનું વધુ નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું, જેમાં, બંને આરોપીઓએ ફરિયાદપક્ષના તમામ પુરાવાઓનો ઇનકાર કર્યો અને સાક્ષી બોક્સમાં આવવાની ના પાડી પરંતુ જણાવ્યું કે તેઓ ભરતભાઈ ત્રિભુવનદાસ પટેલની સાક્ષી તરીકે તપાસ કરવા માંગે છે. આરોપીઓએ એક્ટિવિટી ૩૯ પર ભરતભાઈ ત્રિભુવનદાસ પટેલની તપાસ કરી છે અને સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ૧૮-૦૧-૨૦૦૬ ના રોજ, તેઓ તેમની અરજી વિશે પૂછપરછ કરવા માટે બપોરે ૩:૦૦ વાગ્યાની આસપાસ મંડાલી આઉટપોસ્ટ ગયા હતા અને તેઓ આરોપી નં. ૨ ને મળ્યા હતા. તેમણે આરોપી નં. ૨ ને તેમની અરજી વિશે પૂછપરછ કરી અને મંડાલી આઉટપોસ્ટની બહાર આવ્યા અને મોટરસાયકલ પર રાહ જોઈ રહ્યા હતા ત્યારે ફરિયાદી આવ્યા અને નરેન્દ્રભાઈના ઠેકાણા વિશે પૂછપરછ કરી. આરોપી નં. ૨ એ તેમને કહ્યું કે તે બહાર ગયો છે અને ફરિયાદીએ તેમને કહ્યું કે તેમણે નરેન્દ્રભાઈને ૨૦૦૦ રૂપિયા આપવાના છે

અને તેમને તેમની વતી આપવા વિનંતી કરી. આરોપી નં. ૨ એ રકમ લીધી અને તેને તેના ખિસ્સામાં મૂકી અને તેમણે બાઈક શરૂ કરી અને સાક્ષી પાછળ બેસી ગયા અને તેઓ જતા રહ્યા. તેઓ લગભગ દોઢ કિલોમીટર ચાલ્યા અને મંડાલી ગામમાં બીએસએનએલ ટાવર પાસે મોટરસાયકલ રોકી અને વાત કરી રહ્યા હતા ત્યારે એક સફેદ રંગની જીપ આવી અને ચાર વ્યક્તિઓ નીચે ઉતર્યા અને પોતાનો પરિચય એસીબી ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે આપ્યો. આરોપી નં. ૨ એ તેમને કહ્યું કે તેણે ગેરકાયદેસર લાંચની કોઈ રકમ સ્વીકારી નથી પરંતુ તેમણે પૂછપરછ કરી કે ફરિયાદી દ્વારા આપવામાં આવેલા પૈસા ક્યાં હતા અને તેમને પોલીસ જીપમાં બેસાડવામાં આવ્યા અને પોલીસ ચોકી લાવવામાં આવ્યા જ્યાં તેઓ આરોપી નં. ૨ ને પોલીસ ચોકીની અંદર લઈ ગયા અને તેમને જવા માટે કહેવામાં આવ્યું. આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉલટતપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેમણે ઘટનાના ચાર દિવસ પહેલાં અરજી આપી હતી કારણ કે તેમણે રમણભાઈ રાવલ પાસેથી થોડી રકમ લેવાની હતી. તેઓ ફરિયાદીને ઓળખે છે અને ફરિયાદી સાથે બીજી વ્યક્તિ પણ હતી. આરોપી નં. ૨ ની મોટરસાયકલ હાઈવે પર હતી અને વાહનો પસાર થઈ રહ્યા હતા અને તેમને અને આરોપી નં. ૨ ને પોલીસ ચોકી લાવવામાં આવ્યા હતા.

૧૧] ફરિયાદપક્ષના પુરાવાના સમગ્ર કોર્પસના ઝીણવટભર્યા અને સર્વગ્રાહી મૂલ્યાંકન પર, તે નિર્વિવાદપણે ઉભરી આવે છે કે ફરિયાદી ફરિયાદી સાક્ષી નં. ૧ – અશોકકુમાર કાંતિલાલ પટેલે ફરિયાદપક્ષના કેસને કોઈ ભૌતિક વિગતમાં સમર્થન આપ્યું નથી. તેમણે સ્પષ્ટપણે જુબાની આપી છે કે આરોપીમાંથી કોઈએ

કચ્છરેય તેમની પાસેથી ગેરકાયદેસર લાંચની કોઈ રકમની માંગણી કરી ન હતી, અને ૨૦૦૦ રૂપિયાની રકમ નાગિનભાઈ સોમાભાઈ વાઘરી વતી નરેન્દ્રસિંહને ચૂકવવાની હતી, જેમણે કથિત રીતે તેમને જાણ કરી હતી કે તેમના પ્રોહિબિશન કેસના સંદર્ભમાં આવી રકમની જરૂર છે. ફરિયાદપક્ષ, જો કે, એ દર્શાવવા માટે પુરાવાનો એક અંશ પણ રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે કે કોઈ આરોપીએ નાગિનભાઈ સોમાભાઈ વાઘરીની ધરપકડ કરી હતી અથવા મુક્ત કર્યા હતા, અથવા બાબતમાં કોઈ સત્તાનો ઉપયોગ કર્યો હતો. તેનાથી વિપરિત, પ્રોહિબિશન સી.આર. નં. ૬ ઓફ ૨૦૦૬ માં એફઆઈઆર, જે એક્ટિવિટી ૨૭ પર રજૂ કરવામાં આવી છે, તે અસ્પષ્ટપણે નોંધે છે કે ધરપકડ મંડાલી આઉટપોસ્ટના હેડ કોન્સ્ટેબલ નરેન્દ્રસિંહ (બકલ નં. ૨૧૭૭) દ્વારા કરવામાં આવી હતી, અને એક્ટિવિટી ૨૮ પર ધરપકડ રજિસ્ટરનો અર્ક, તેમજ એક્ટિવિટી ૨૯ પર લોક અપ રજિસ્ટર, નિર્ણાયક રીતે સ્થાપિત કરે છે કે મુક્તિ લગ્નાજ પોલીસ સ્ટેશનના એ.એસ.આઈ. મગનલાલ દ્વારા કરવામાં આવી હતી. આમ, કથિત માંગણીનો પાયો જ તૂટી જાય છે. ફરિયાદીનું સંસ્કરણ કે તેઓ ૧૪-૦૧-૨૦૦૬ ના રોજ ભવાનજી ભીકાજી ઠાકોર સાથે મંડાલી આઉટપોસ્ટની મુલાકાત લીધી હતી, અને આરોપીએ આ સ્વતંત્ર સાક્ષીની હાજરીમાં માંગણી ઉભી કરી હતી, તે સંપૂર્ણપણે અવિશ્વસનીય સાબિત થાય છે, કારણ કે ઉક્ત સાક્ષી, જેઓ એકલા જ કથિત પ્રારંભિક માંગણીને સમર્થન આપી શક્યા હોત, તેમની તપાસ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ કરવામાં આવી નથી. તેવી જ રીતે, જોકે ફરિયાદીએ આક્ષેપ કર્યો હતો કે તેણે જવતાજી ગાભાજી ઠાકોર

પાસેથી ૩૦૦૦ રૂપિયા ઉછીના લીધા હતા, પરંતુ આ ભૌતિક સાક્ષીની પણ તપાસ કરવામાં આવી નથી. ફરિયાદપક્ષે નાગિનભાઈ સોમાભાઈ વાઘરીને પણ રોકી રાખ્યા છે, જેના નામે કથિત લાંચ ચૂકવવાની હતી, જેનાથી કોર્ટને શક્ય શ્રેષ્ઠ પુરાવાઓથી વંચિત રાખવામાં આવી છે. પંચસાક્ષી, ફરિયાદી સાક્ષી નં. ૨ જિતેન્દ્રકુમાર કાંતિલાલ જાનીએ પણ જણાવ્યું નથી કે ટ્રેપ સમયે કોઈ આરોપી દ્વારા ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી કરવામાં આવી હતી. પુરાવામાંથી શું બહાર આવે છે તે એ છે કે ફરિયાદી નરેન્દ્રસિંહના ઠેકાણા વિશે પૂછપરછ કરવા અને તેમના માટે હેતુસર રકમ સોંપવા માટે સ્વૈચ્છિક રીતે આઉટપોસ્ટ પર પહોંચ્યા હતા. બચાવ પક્ષે કોર્ટ સમક્ષ એક સુસંગત અને સંભવિત સંસ્કરણ મૂક્યું છે કે ફરિયાદીએ આરોપી નં. ૧ ને જાણ કરી હતી કે તેણે નરેન્દ્રસિંહને ૨૦૦૦ રૂપિયા પહોંચાડવાના છે અને તેને આરોપી નં. ૨ પાસેથી પૂછપરછ કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. બચાવ પક્ષના સાક્ષી નં. ૧ નો એકિઝબિટ ૩૯ પરનો અવિવાદાસ્પદ પુરાવો વધુ સમર્થન આપે છે કે જ્યારે ફરિયાદી આરોપી નં. ૨ પાસે પહોંચ્યા, ત્યારે તેમણે ફક્ત એટલું જ જણાવ્યું કે પૈસા નરેન્દ્રસિંહને મોકલવાના હતા, જેના પર આરોપી નં. ૨ એ રકમ સ્વીકારી અને તેને નરેન્દ્રસિંહને સોંપવા માટે તેના ટી-શર્ટના ડાબા ખિસ્સામાં રાખી. આ સાક્ષી, જેઓ વાતચીત દરમિયાન હાજર હતા, તેમણે બચાવ સંસ્કરણને સંપૂર્ણ સમર્થન આપ્યું છે અને ઉલટતપાસમાં તેમને બદનામ કરવામાં આવ્યા નથી. આ સંજોગોમાં, જ્યારે ફરિયાદપોતે ફરિયાદમાંથી પીછેહઠ કરી ગયા અને પ્રતિકૂળ બન્યા, ત્યારે કથિત માંગણી- જે ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમની કલમ ૭,

૧૩(૧)(ડી) અને ૧૩(૨) હેઠળના ગુનાઓના બંધારણ માટે અનિવાર્ય શરત છે- સંપૂર્ણપણે અસાબિત રહે છે. આરોપી નં. ૨ ના કબજામાંથી દૂષિત ચલણી નોટોની માત્ર રિકવરી, માંગણી અને લાંચ તરીકે સ્વીકૃતિના પુરાવા વિના, ગુનાહિત જવાબદારી આકર્ષવા માટે કાયદેસર રીતે અપૂરતી છે. પરિણામે, અધિનિયમની કલમ ૨૦ હેઠળની વૈધાનિક ધારણા ઉભી થતી નથી અને તે ફરિયાદપક્ષ માટે સંપૂર્ણપણે અનુપલબ્ધ છે. સમગ્રતામાં, ફરિયાદપક્ષ ગુનાઓના આવશ્યક ઘટકોને વાજબી શંકાથી પર સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે. બચાવ પક્ષે નિર્દોષતા સાથે સુસંગત એક સમર્થનીય અને વિશ્વાસપાત્ર ખુલાસો સફળતાપૂર્વક ઉભો કર્યો છે.

૧૨] પી. સોમારાજુ (ઉપર મુજબ) અને નીરજ દત્તા (ઉપર મુજબ) માં કાયદાની સ્થાપિત સ્થિતિને ધ્યાનમાં લેતા, વિજ્ઞાન ટ્રાયલ કોર્ટે સમગ્ર પુરાવાઓની યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં કદર કરી છે અને નિર્દોષ મુક્તિના વિવાદાસ્પદ ચુકાદા અને આદેશમાં કોઈ ખામી અને ગેરકાયદેસરતા જણાતી નથી. વિજ્ઞાન ટ્રાયલ કોર્ટે તમામ પુરાવાઓની કદર કરી છે અને આ કોર્ટનો વિચારશીલ અભિપ્રાય છે કે વિજ્ઞાન ટ્રાયલ કોર્ટ આરોપીને તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા આરોપોમાંથી મુક્ત કરવામાં સંપૂર્ણપણે ન્યાયી હતી. વિજ્ઞાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તારણો એકદમ ન્યાયી અને યોગ્ય છે અને વિજ્ઞાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કોઈ ગેરકાયદેસરતા કે ખામી કરવામાં આવી નથી અને આ કોર્ટ વિજ્ઞાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તારણો, અંતિમ નિષ્કર્ષ અને નિર્દોષ મુક્તિના પરિણામી આદેશ સાથે સંપૂર્ણ સહમત છે. આ કોર્ટને વિવાદાસ્પદ ચુકાદા અને આદેશમાં હસ્તક્ષેપ કરવાનું કોઈ

કારણ જણાતું નથી અને હાલની અપીલ ગુણદોષ વિનાની છે અને પરિણામે, તેને ફગાવી દેવામાં આવે છે.

૧૩] મહેસાણાની સ્પેશિયલ (એસીબી) કોર્ટ દ્વારા ૧૦-૦૮-૨૦૦૭ ના રોજ સ્પેશિયલ (એસીબી) કેસ નં. ૬ ઓફ ૨૦૦૬ માં પસાર કરાયેલ નિર્દોષ મુક્તિનો વિવાદાસ્પદ ચુકાદો અને આદેશ આથી પુષ્ટિ કરવામાં આવે છે.

૧૪] જામીન બોન્ડ રદ કરવામાં આવે છે. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને તાત્કાલિક પાછા મોકલવામાં આવે.

(ન્યાયમૂર્તિ એસ.વી. પિન્ટો)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.